

MARIANA HARJEVSCHI: „EXISTENȚA
LEGISLAȚIEI DE BIBLIOTECĂ
SEMNALEAZĂ MATURITATEA
DOMENIULUI. TOTODATĂ, TREBUIE
SĂ NE ASIGURĂM CĂ ACEASTA MIȘCĂ
DOMENIUL ÎNAINTE”

Dorin COZAN: *Vă amintiți, când, pentru prima dată, ați luat contact cu legislația de bibliotecă? Ce aspect v-a interesat atunci? Ce ați simțit?*

Mariana HARJEVSCHI: Primele lecturi despre legislația de bibliotecă, din perspectivă doctrinară, le-am făcut în primii ani de activitate didactică la Universitatea de Stat din Moldova. Se întâmpla prin 2001, atunci când, în cadrul Catedrei de Biblioteconomie și Asistență Informațională, a fost lansat cursul despre Cadrul de reglementare în domeniul biblioteconomic. În demersul de cercetare, la elaborarea programului de studiu, mă interesa, în mod special, atât evoluția implementării legislației, cât și tendințele emergente ale acesteia. La fel, citeam și dezbaterile specialiștilor pe paginile revistei *Biblioteca*, unde aflam despre mecanismul de elaborare și implementare a Legii bibliotecilor din România. Descoperisem și tradusesem *Liniile directoare pentru legislația și politica de bibliotecă în Europa* aprobate la Strasbourg pe 23-25 noiembrie 1998 de către Consiliul Europei și EBLIDA, pentru a facilita evaluarea Legii cu privire la biblioteci din Republica Moldova. Fiind tot mai mult interesată de acest subiect, am decis să continui prin scrierea tezei de doctorat cu subiectul „Evoluția politicilor în Sistemul Național al Bibliotecilor din Republica Moldova”, care, tangențial, a abordat legislația de bibliotecă.

D.C.: *De ce ați optat să faceți parte din comisia de legislație a ABRM?*

M.H.: De fapt, odată cu venirea mea la ABRM, am propus includerea în lista de comisii ale asociației și Comisia „Politici,

advocacy și fundrising” cu privire la cadrul de reglementare a bibliotecilor, inspirându-mă din experiența IFLA, care are în structura sa Comitetul consultativ pentru drepturi de autor și alte chestiuni juridice. Ulterior, membrii acestei comisii au inițiat diverse demersuri de advocacy care au facilitat inițiative legate de îmbunătățirea Legii cu privire la biblioteci, dar și a altor legi conexe domeniului – Legea cu privire la dreptul de autor, Legea cu privire la activitatea editorială, Codul educației etc. Menționez aici și alte aspecte ce au fost realizate de către această comisie: lansarea dialogului cu reprezentanții administrație locale privind susținerea bibliotecilor publice, dar și colaborarea cu Ministerul Culturii și Ministerul Educației pentru îmbunătățirea cadrului de reglementare privind salarizarea bibliotecarilor.

D.C.: *Cum apreciați evoluția legislației de bibliotecă din RM, în contextul schimbărilor legislative în domeniu din Europa și din lume?*

M.H.: În 1994, când a fost aprobată, pentru prima dată, Legea cu privire la biblioteci, forumurile internaționale de specialitate o catalogau drept cea mai bună lege în domeniu din spațiul Europei de Sud-Est. Pe bună dreptate, legea era una care fundamenta reglementările domeniului biblioteconomic, fiind în concordanță cu cerințele de dezvoltare ale domeniului, în mod special se axa pe recomandările *Manifestului IFLA pentru biblioteci publice*. Totuși, la distanță de 20 de ani, legea avea nevoie de ajustări și actualizări. Se impuneau noi cerințe înaintate de Consiliul Europei prin prisma *Liniilor directoare cu privire la politica și legislația de bibliotecă* – convergența resurselor, globalizarea serviciilor și colaborarea bibliotecilor. În termeni practici, legea avea nevoie de o actualizare a terminologiei de specialitate: beneficiar vs. utilizator, bibliotecă-depozit vs. bibliotecă-serviciu comunitar, carte vs. resurse (carte, baze de date etc.). Totodată, se simțea nevoia unui mecanism viabil de susținere financiară a bibliotecilor prin prisma serviciilor de bibliotecă și aplicarea tehnologiilor etc.

D.C.: *Dacă ar fi să evaluați cu note de la 1 la 10 (nota maximă) reglementările legislative din RM privind bibliotecile, ce notă ați acorda?*

M.H.: La moment, cadrul de reglementare a fost actualizat. La fel, s-a impus și un mecanism de aplicare a acestuia, având la dispoziție regulamentele de evaluare a bibliotecilor, de atestare a bibliotecarilor, de implementare a serviciilor de bibliotecă etc.

Aceste instrumente îmi justifică acordarea celor 9 puncte pentru reglementările legislative.

D.C.: *Care sunt, în opinia dvs., punctele forte și punctele slabe ale Legii bibliotecilor?*

M.H.: Consider că actuala Lege cu privire la biblioteci, care a intrat în vigoare în 2019, are următoarele aspecte forte – aceasta oferă claritate privind responsabilitățile autorității centrale, locale și instituționale; susține dezvoltarea unei oferte de servicii pliate pe necesitățile comunității; permite achiziția nu doar de carte, dar și a altor resurse, precum baze de date, inclusiv tehnologii informaționale, încurajează formarea continuă a bibliotecarilor etc. Iar printre punctele slabe aș menționa lipsa unor norme cu privire la distincția dintre biblioteca cu statut municipal, raional, orășenesc, municipal, precum și normele de dotare cu personal de bibliotecă pentru fiecare tip de bibliotecă, ceea ce ar justifica numărul de angajați pentru instituții.

D.C.: *Care credeți că sunt principalele aspecte care ar trebui modificate în Legea bibliotecilor?*

M.H.: Legea ar putea fi actualizată pe câteva aspecte: includerea unui mecanism mai flexibil de creare a structurilor bibliotecii (organigrama), ce ar permite instituției să fie competitivă pe piață;

Consider că actuala Lege cu privire la biblioteci, care a intrat în vigoare în 2019, are următoarele aspecte forte – aceasta oferă claritate privind responsabilitățile autorității centrale, locale și instituționale; susține dezvoltarea unei oferte de servicii pliate pe necesitățile comunității; permite achiziția nu doar de carte, dar și a altor resurse, precum baze de date, inclusiv tehnologii informaționale, încurajează formarea continuă a bibliotecarilor etc.

---

oferirea unui cadru mai eficient de finanțare a bibliotecilor atât pentru cele cu statut juridic, cât și pentru cele fără statut juridic; acordarea unui statut juridic bibliotecilor în vederea utilizării bugetelor, reieșind din necesitățile instituției etc.

D.C.: *Când considerați că vom avea o nouă Lege a bibliotecilor?*

M.H.: Cred că legea deja este eligibilă pentru a-i fi aplicate unele actualizări.

D.C.: *În opinia dvs., sistemul legislativ din RM privind bibliotecile susține inovația în domeniul biblioteconomic?*

M.H.: Creativitatea și inovația au devenit două concepte de bază ale bibliotecii moderne. Un bibliotecar, deținător de calitate și aptitudini creative, poate să transforme orice aspect din bibliotecă într-un spațiu atrăgător pentru

membrii comunității sau poate oferi un serviciu atractiv și creativ. Legea susține indirect inovația prin funcțiile stipulate în acest document: promovează dezvoltarea unei societăți deschise și incluzive; oferă acces la informație, la tehnologii informaționale și la alte resurse; valorifică patrimoniul cultural și sprijină pluralitatea culturilor; promovează alfabetizarea și cultura informației, lectura și educația nonformală; oferă un forum pentru dezbateri și comunicare privind activitățile civice; prestează servicii conform necesităților membrilor comunității etc. Dar e nevoie de punctat în mod direct acest concept în legislație. Aceasta ar putea motiva atât bibliotecarii, cât și fondatorii.

D.C.: În ce direcții credeți că ar trebui să inoveze bibliotecile: noi sedii de bibliotecă, noi servicii de bibliotecă, pregătirea continuă a bibliotecarilor? Cum ar putea susține legislația astfel de schimbări?

M.H.: Inovarea reprezintă implementarea cu succes a unei idei, prin procese care îmbunătățesc sau creează produse noi, servicii noi sau chiar biblioteci noi. Astăzi inovarea este considerată activitatea necesară pentru ca o bibliotecă să aibă succes, să aibă utilizatori, să fie accesată, vizitată etc. Consider că legislația, mai întâi, trebuie să susțină activitatea de cercetare biblioteconomică, cercetarea aplicativă, care eminentemente va duce la dezvoltare experimentală. Această abordare va conjuga eforturile echipelor de bibliotecari ca aceștia să acumuleze și să utilizeze cunoștințele și competențele noi pentru soluționarea unor probleme practice, pentru crearea de noi produse, tehnologii și servicii sau pentru îmbunătățirea lor. Astfel va fi posibilă aplicarea și susținerea inovației sub toate aspectele – edificii, mobilier, tehnologii, servicii, comunicare, formarea utilizatorilor și bibliotecarilor etc.

D.C.: Credeți că sunt necesare cursuri sau ateliere de lucru pentru bibliotecari în scopul cunoașterii și aprofundării legislației de bibliotecă?

M.H.: Acesta trebuie să fie un deziderat necesar pentru orice instituție. Cultura juridică a bibliotecarilor devine un element

---

Consider că legislația, mai întâi, trebuie să susțină activitatea de cercetare biblioteconomică, cercetarea aplicativă, care eminentemente va duce la dezvoltare experimentală. Această abordare va conjuga eforturile echipelor de bibliotecari ca aceștia să acumuleze și să utilizeze cunoștințele și competențele noi pentru soluționarea unor probleme practice, pentru crearea de noi produse, tehnologii și servicii sau pentru îmbunătățirea lor.

---

important al formulării politicilor instituționale în domeniul bibliotecilor. Cunoașterea de către bibliotecari a legislației poate ajuta la formularea propunerilor și recomandărilor în vederea perfecționării cadrului juridic în sistemul național al bibliotecilor pentru a soluționa problemele existente în domeniu.

D.C.: *Care este, în viziunea dvs., cea mai mare lacună legislativă în domeniul biblioteconomic? Dar cel mai mare atu?*

M.H.: Marele atu este faptul că domeniul biblioteconomic are deja această legislație. Recent, am citit un raport din 2020 al EBLIDA care anunța că mai sunt în spațiul european câteva state ce nu dețin legi specifice bibliotecilor, printre care Austria, Franța, Germania, Luxemburg, Italia și Portugalia. Mulți specialiști în domeniu ne asigură că o lege nu e tocmai necesară ca să funcționeze o bibliotecă și, cu siguranță, țările menționate dețin biblioteci moderne, care merită toată admirația. Existența acesteia semnaleză maturitatea domeniului. Totodată, trebuie să ne asigurăm că aceasta mișcă domeniul înainte.

D.C.: *Cât de mult credeți că depinde de legislația de bibliotecă cercetarea, dezvoltarea și inovația în domeniul științific?*

M.H.: Apreciez această inițiativă ca parte componentă a politicii de stat în domeniile social-economic, educativ și cultural. Legea cu privire la biblioteci trebuie să fie orientată spre dezvoltarea, coordonarea și stimularea activității în domeniile cercetării și inovării – direcții care pot fi realizate prin generarea de noi idei creative și inovative.

Consemnare de Dorin COZAN